

**Степан Смаль-Стоцький –
славна постать Буковини**
(Інструктивно – методичний лист)

9 січня 2009 року виповнюється 150 років від дня народження Степана Смаль-Стоцького, видатного українського вченого-філолога, мовознавця і літературознавця, багатолітнього керівника кафедри української мови та літератури Чернівецького університету, професора, одного із фундаторів Всеукраїнської Академії наук.

Народився майбутній вчений в с. Немилів (тепер Радехівського району Львівської області) 09.01.1859 року.

З 1865 року навчався в рідному селі, а восени 1867 року вступив до третього класу початкової школи в Радехові. Після закінчення чотирикласної школи у Львові, його прийняли до бурси при Ставропігійському інституті і записали до Академічної гімназії (1869 – 1873). Відтак навчався у польській (1873 – 1874) та після річної перерви, викликаній тяжкою хворобою, - в німецькій (1876 – 1878) гімназіях Львова.

Степан Смаль-Стоцький після закінчення в 1878 році гімназії записується до Чернівецького університету на філософський факультет (відділ класичної, слов'янської та української філології) і навчається тут до червня 1882 року.

У 1883 р. постає потреба заміщення вакантної посади керівника кафедри української мови та літератури в Чернівцях. Смаль-Стоцький вирішує спробувати свої сили в цьому. З цією метою він їде до Відня в квітні 1883 р., де зустрічається з професором слов'янських мов у тамтешньому університеті Францом Міклошичем, отримує від нього поради в справі підготовки докторської дисертації.

Повернувшись до Чернівців пише основну частину праці, а в грудні, вже у Відні, завершує її. Навесні 1884 року, складає екзамени і стає доктором

слов'янської філології, працює впродовж 1884 – 1885 навчального року приват–доцентом Віденського університету.

22 березня 1885 року Смаль-Стоцького було іменовано екстраординарним професором Чернівецького університету, а в жовтні він приступив до роботи і пропрацював тут 33 роки, аж до листопада 1918 року.

Керуючи кафедрою української мови і літератури, він двічі (в 1894 і в 1904) обирався деканом філософського факультету, один раз його висували на посаду ректора.

В 1879 році Степан Смаль-Стоцький очолює студентське товариство “Союз”; кінець 80-х - товариство “Руська школа” та “Руська бесіда”; в 1891 р. - політичне товариство “Руська рада”; 1910 р., - історичне товариство у Чернівцях; в 1914 р. – філологічну секцію Наукового товариства ім. Шевченка у Львові. В 1892 році його обрали, а потім переобирали депутатом Буковинського сейму, 1904 рік - призначили заступником крайового маршалка Буковини. З 1911 року - депутат Віденського парламенту.

З початком Першої світової війни Степан Смаль-Стоцький вступає до австрійської армії. Після розпаду австрійської імперії у жовтні 1918 р. отримує від уряду ЗУНР призначення на посаду посла у Празі, яку обіймає до вересня 1921 р.

Пізніше стає професором Українського вільного університету, а в 1922-1924 рр. - ще й деканом і продеканом філософського факультету. У квітні 1935 року його обирають головою Товариства “Музей Визвольної боротьби України у Празі”, а в травні 1938 р. призначають членом-фундатором та головою Української Могілянсько–Мазепинської Академії наук, і саме він готує статут цієї інституції.

17 серпня 1938 року перетружене серце Степана Смаль-Стоцького зупиняється навіки у Празі.

Першою своєю друкованою працею Смаль-Стоцький вважав статтю “Листи з Буковини”, що побачила світ у Львівській газеті “Діло”, з праць історіографічного характеру найбільшу вагу має книга “Буковинська Русь”,

1899 р. Серед мовознавчих праць широкого розголосу набула укладена ним разом із Т.Гартнером “Руська граматика” 1893 р.

Бібліотекам області рекомендуємо провести ряд творчих акцій, присвячених 150–річчю Степана Смаль-Стоцького:

- книжково–ілюстративні виставки: *“Академік Степан Смаль-Стоцький: Життя і діяльність”*; *“Своїм трудом звеличив Буковину”*; *“Людина з дороги часу”*; *“Лицар педагогічної ниви”*;

- бібліографічний огляд: *“Степан Смаль-Стоцький – славна постать Буковини”*;

- презентацію книги Смаль-Стоцького історіографічного характеру *“Буковинська Русь”* - *“Книга, яка усе знає...”*;

- “круглий стіл”: *“Науково-педагогічна діяльність Степана Смаль-Стоцького”*;

- науково-практичні читацькі конференції: *“Степан Смаль-Стоцький – дослідник нового українського віршування”*; *“Хвилини, пережиті на викладах професора Смаль-Стоцького”*;

- годину пам’яті *“Шануючи світле ім’я”* (до 150-річчя від дня народження Степана Смаль-Стоцького).

Заходи бажано планувати спільно з фахівцями освітніх закладів, з громадськими організаціями, з районними осередками Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Т.Г. Шевченка.

Для більш детального вивчення біографічних відомостей про Степана Смаль-Стоцького, його наукового здобутку рекомендуємо використати такі друковані матеріали:

1. Даниленко В., Добржанський О. Академік Смаль-Стоцький: Життя і діяльність.- Київ-Чернівці: Інститут історії України НАН України, 1996.- 232 с; Бібліогр.

2. Мельничук Б. Степан Смаль-Стоцький // Письменники Буковини другої половини ХІХ – першої половини ХХ століття. Хрестоматія. Ч.1. / За ред. Б.І.Мельничука, М.І.Юрійчука.- Чернівці, 2001.- С. 762-770.

3. Ковалів П. Академік Степан Смаль-Стоцький і його заслуги для української науки // Визвол. шлях.- 1972.- № 8-9.- С. 1070-1072; Буковин. журнал.- 1992.- Ч. 4-5.- С. 176-193; 1993.- Ч. 1.- С. 124-147; Ч. 3-4.- С. 108-124.

4. Мельничук Б. Від Котляревського до Кобилянської: Літературознавчі студії Степана Смаль-Стоцького // Буковин. журнал.- 1999.- Ч. 3-4.- С. 137-146.

5. [Степан Смаль-Стоцький] // Пам'ятаймо! (Знаменні та пам'ятні дати Буковини в 2003 р.): Бібліогр. покажчик.- Чернівці, 2002.- С. 67-68.

Підготувала: методист В.М. Швець